PATENDIAMET

Patendiameti STRATEEGIA 2027–2030

1. Sissejuhatus

Patendiamet on **Justiits- ja Digiministeeriumi (JDM)** valitsemisalas tegutsev valitsusasutus, mis annab Eestis tööstusomandile õiguskaitse ja viib ellu riigi poliitikat intellektuaalomandi (IO) valdkonnas. Meie siht on olla intellektuaalomanditeadmiste ja tööstusomandi õiguskaitse keskus, kust iga ettevõtja ja looja saab vajaliku teabe, teenuse või suunamise õige partneri juurde. Samal ajal võtame eestvedaja rolli Eesti intellektuaalomandi koostöövõrgustiku kujundamisel ja arendamisel. Strateegia fookuses on teadlikkuse kasvatamine, kliendikesksed teenused, teenuse- ja andmepõhine juhtimine ning intellektuaalomandi väärindamise toetamine.

Lähtume oma tegevuses JDMi õigusriigi programmist 2026–2029, mille järgi peab intellektuaalomandiõigus olema **nüüdisaegne, väärtustama põhiõigusi ja õigusriiki ning toetama konkurentsivõimelist majanduskeskkonda**. Anname menetluspraktikast lähtuvat sisendit õigusraamistiku ajakohastamiseks nii tööstusomandi kui ka autoriõiguse valdkonnas ning teeme koostööd kõigi osapooltega ettevõtlusorganisatsioonidest teadusasutusteni.

Eesti on innovatsiooniks soodne keskkond. Oleme rahvusvahelistes edetabelites tugeval positsioonil ning kaubamärgi- ja disainitaotluste suhtarvult Euroopa Liidu tipus. Maailm meie ümber aga muutub kiiresti. Innovatsioonitsüklid lühenevad, **tehisintellekt** muudab nii intellektuaalomandi sisu kui ka selle kaitsmise viise ning üha suurem osa ettevõtete väärtusest peitub teadmistes, tehnoloogias ja loomingus. Mida rohkem sõltub Eesti majanduse edu **nutikatest toodetest ja teenustest**, seda olulisemaks muutub ka Patendiameti roll aidata ettevõtjatel ja loojatel oma vara kaitsta ja väärindada. Samas ei ole selle rolli täitmine lihtne. Majanduslik ja geopoliitiline ebakindlus mõjutab taotluste arvu ja avaliku sektori ressursse, kasutajad ootavad järjest kiiremaid ja lihtsamaid teenuseid ning spetsialistide järelkasv nõuab sihikindlat tööd. Strateegia näitab, kuidas me neis oludes oma rolli täidame ning Eesti ettevõtjatele ja loojatele toeks oleme.

2. Hetkeolukord

Patendiameti suurim vara on pühendunud töötajad ja nende põhjalikud IO-teadmised. Teeme otsuseid asjatundlikult ja erapooletult ning meie tegevus hõlmab kogu IO-valdkonda tööstusomandist autoriõiguseni. Amet on **tunnustatud ja stabiilne partner** nii taotlejatele, patendivolinikele kui ka riigiasutustele. Saame toetuda laiale partnerite võrgustikule Eestis ning toimivale koostööle rahvusvaheliste organisatsioonidega, nagu **Euroopa Patendi-organisatsioon**, **Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet (EUIPO)** ja **Maailma Intellektuaalomandi Organisatsioon (WIPO)**. See koostöö annab meile juurdepääsu teadmistele, IT-lahendustele ja headele tavadele. Väikese ja paindliku organisatsioonina suudame kiiresti otsustada ning muutuvate oludega kohaneda.

Samas seisame silmitsi mitme tõsise väljakutsega. Kõige teravam neist on **ekspertide järelkasv**. Meie tegevusvaldkonnad on väga spetsiifilised, väljaõpe toimub suuresti töökohal ja võtab aastaid ning konkurents erasektoriga ja tehnikahariduse vähene populaarsus muudavad uute inimeste leidmise keeruliseks. **Tehisintellekti mõju** on kahetine. Ühelt poolt kasvatavad tehisintellektiga koostatud menetlusdokumendid ja nende ebaühtlane kvaliteet ameti töökoormust, teisalt vajame ise usaldusväärseid tehisaru-tööriistu ja selgeid reegleid nende kasutamiseks.

Ka meie teenused ja töökorraldus vajavad uuendamist. **E-teenused** peavad muutuma kasutajale lihtsamaks ja selgemaks ning üleminek teenus- ja andmepõhisele juhtimisele alles algab, mistõttu vajab arendamist ka otsustamiseks vajalik analüüsivõimekus. Samal ajal peame hoidma töökindlana olemasolevad infosüsteemid. Nende hooldus ja uuendamine konkureerivad sageli uute lahenduste arendamisega ning kui tehniline võlg kasvab, kannatavad nii teenuste kvaliteet kui ka klientide rahulolu.

Avalikkus ei tunne piisavalt ameti rolli ega IO-kaitse võimalusi. **IO väärindamise ja kommertsialiseerimise** tugi on Eestis jagunenud eri partnerite vahel, mis tähendab, et peame oma rolli, teenused ja koostöömudeli partneritega koos läbi mõtestama.

3. Missioon

Patendiameti missioon on aidata intellektuaalomandit teadlikult kaitsta ja kasutada ning toetada seeläbi innovatsiooni ja Eesti majanduse konkurentsivõimet.

4. Visioon

Aastaks 2030 on Patendiamet intellektuaalomanditeadmiste ja tööstusomandi õiguskaitse keskus ning koostöövõrgustiku eestvedaja Eestis. Iga ettevõtja ja looja teab, et esimene samm IO-küsimuses toob meie juurde – siin saab ta kiire ja asjatundliku vastuse või suunamise õige partnerini. Meie teenused on kättesaadavad, kliendisõbralikud ja usaldusväärsed.

5. Väärtused

Väärtus	Kuidas me tegutseme
ASJATUNDLIKKUS	Tunneme oma valdkonda põhjalikult ja teeme otsuseid erapooletult, täpselt ja õiguspäraselt, et meid võiks alati usaldada. Hoiame end kursis tehnoloogia ja õiguse arenguga, katsetame julgelt uusi lahendusi ja õpime pidevalt, et meie pädevus püsiks ka muutuvas maailmas.
AVATUS	Teeme koostööd partnerite, klientide ja kolleegidega, jagame teadmisi ning oleme avatud teiste ideedele ja tagasisidele. Märkame võimalusi ja algatame muutusi ise ega jää teiste järel ootama.
HOOLIVUS	Lähtume klientide vajadustest ning suhtleme selgelt, sõbralikult ja abivalmilt, et inimene saaks vastuse, millest ta päriselt aru saab. Hoolime üksteisest, sest hea tulemus sünnib siis, kui inimesed on hoitud ja väärtustatud.

6. Strateegilised eesmärgid ja tegevussuunad

Eesmärk 1: Patendiamet on IO-teadmiste ja tööstusomandi õiguskaitse keskus ning valdkonna koostöövõrgustiku eestvedaja.

Eestis toimib Patendiameti koordineeritud IO-võrgustik, kus partnerite rollid on selged ja koostöö loob väärtust. Ettevõtjad ja loojad mõistavad, miks ja kuidas oma loomevara kaitsta, ning oskus intellektuaalomandiga ümber käia jõuab koolipingist ettevõteteni.

Peamised tegevussuunad

1.1 Uuendame ameti nime ja kuvandit, et need kajastaksid kogu IO valdkonda.

1.2 Teeme sihtrühmapõhist teavitustööd ja kasvatame süsteemselt teadlikkust, sealhulgas jagame viiteid jõustamisalasele infole ja kontaktidele.

1.3 Lõimime IO-teemad haridussüsteemi eri tasemetel.

1.4 Lepime partneritega kokku võrgustiku koostöö ja selged rollid ning kujundame ettevõtjale arusaadava IO-teekonna.

1.5 Teeme aktiivset rahvusvahelist koostööd ja esindame tulemuslikult Eesti seisukohti, sealhulgas ühtlustame menetluspraktikat rahvusvaheliste tavadega ning tagame andmevahetuse

Eesmärk 2: ameti teenused on kvaliteetsed, kliendikesksed ja mõjusad.

Asjaajamine Patendiametiga on kliendisõbralik, kiire ja arusaadav. Taotluste menetlemine ja vaidluste lahendamine on asjatundlik ja läbipaistev ning teenuste mõju on mõõdetav nii kliendi kui ka riigi jaoks.

Peamised tegevussuunad

2.1 Läheme üle teenuspõhisele juhtimisele, disainime teenuseid kliendi vaatest ning määratleme teenuste omanike rollid ja vastutuse.

2.2 Arendame järjepidevalt õiguskaitseteenuste kiirust, kvaliteeti ja läbipaistvust, sealhulgas määratleme teenuste tulemuslikkuse mõõdikud ja hindame järjepidevalt tulemusi.

2.3 Tagame kohtueelse vaidluste lahendamise kättesaadavuse ning teostame läbipaistvat järelevalvet kollektiivse esindamise organisatsioonide üle.

2.4 Arendame IO väärindamist toetavaid teenuseid väikese ja keskmise suurusega ettevõtetele.

2.5 Võtame menetluses ja tugiprotsessides vastutustundlikult kasutusele tehisintellekti ja digilahendusi ning muudame e-teenused kasutajale lihtsaks ja mugavaks.

2.6 Tagame põhi- ja tugiprotsesse toetavate infosüsteemide jätkusuutlikkuse, sealhulgas süsteemide stabiilse toimimise ja komponentide regulaarse uuendamise.

2.7 Arendame andmekvaliteeti ja analüüsivõimekust juhtimisotsuste toetamiseks.

2.8 Optimeerime pidevalt põhi- ja tugiprotsesse, et vähendada dubleerimist ja liigset bürokraatiat.

Eesmärk 3: Patendiametis töötavad pädevad ja motiveeritud spetsialistid.

Patendiametis on olemas teadmised ja oskused, mida strateegia elluviimine nõuab. Kriitilistel ametikohtadel on järelkasv tagatud ning amet on töökoht, kus inimesed tahavad töötada ja areneda.

Peamised tegevussuunad

3.1 Loome järelkasvuprogrammi ja karjäärimudeli kriitilistele ametikohtadele.

3.2 Arendame sihiteadlikult tööandja kuvandit, sealhulgas tutvustame ameti tööd ülikoolides ja erialaringkondades ning pakume praktika- ja koostöövõimalusi.

3.3 Arendame süsteemselt kompetentse, toetades teadmiste jagamist ametisiseselt ja õppimist rahvusvahelisest koostööst.

3.4 Kujundame kaasavat, koostööd ja algatusvõimet toetavat organisatsioonikultuuri.

3.5 Väärtustame töötajaid, toetame nende motivatsiooni ja heaolu ning juhime muutusi tulemuslikult ja kaasavalt.

7. Tulemusindikaatorid

Indikaator	Mida näitab
Usaldusväärsus ja teadlikkus	Näitavad, kui hästi tunnevad sihtrühmad ja avalikkus Patendiameti rolli ja intellektuaalomandi kaitse võimalusi ning mil määral peetakse ameti otsuseid asjatundlikuks, erapooletuks ja õiguspäraseks.
Klientide ja partnerite rahulolu	Peegeldab, kuivõrd kliendisõbralikuks, selgeks ja kättesaadavaks peavad kliendid ameti teenuseid ning kuidas hindavad võrgustiku partnerid ameti koostöövõimet ja panust valdkonna eestvedajana.
Teenuste tulemuslikkus	Kirjeldab, kui kiiresti ja tõhusalt jõuavad taotlused ja vaidlused lahenduseni. Seda mõõdavad keskmised menetlusajad taotlusliikide kaupa, kokkulepitud mõõdikute täitmine ning töömahu ja ressursside suhe.
Töötajate pühendumus ja tööandja atraktiivsus	Näitavad, kuidas on töötajad rahul oma töö ja töökeskkonnaga, tunnevad seotust ameti eesmärkidega ja näevad oma tööl väärtust, ning kui edukalt suudab amet vajalikke eksperte leida, hoida ja arendada.

Andmepõhise juhtimise osana jälgib Patendiamet lisaks detailsemaid näitajaid, mis aitavad mõista tööprotsesside toimimist, koormuse jaotust ja arenguid valdkondade kaupa. Mõõdikute alg- ja sihttasemeid, metoodikat ja andmeallikaid kirjeldatakse eraldi dokumendis ning neid vaadatakse üle regulaarselt.

PATENDIAMET

Intellektuaalomandiga **edukaks!**

Võta meiega ühendust

patendiamet@epa.ee
+372 627 7911
Tatari 39, 15041 Tallinn
www.epa.ee